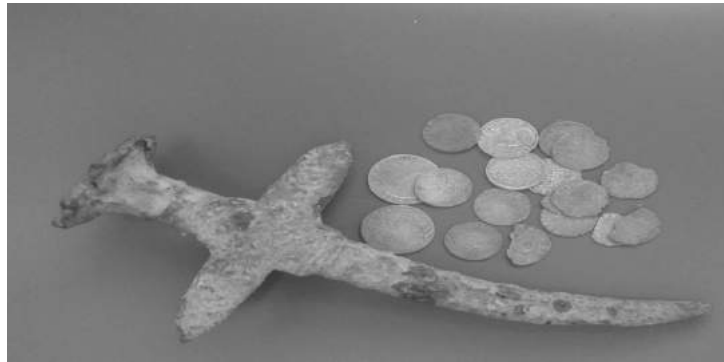

Прибалтійські володіння Швеції, Густав Адольф (1619-1632), драйпелькер 1622 р.

Додаток Б. Монети та бойовий келеп із Яромерського скарбу 2014 р.

Юрій Ляшко

завідуючий історичним музеєм Кам'янського державного історико-культурного заповідника, старший науковий співробітник Черкаської обласної археологічної інспекції м. Кам'янка

Жіноча прикраса доби козаччини

У статті розповідається про жіночі прикраси доби козаччини.

Ключові слова: прикраси, жінка, козаки, козаччина.

Навесні 1998 року на території с. Жаботин Кам'янського району Черкаської області (колишнє сотенне містечко Чигиринського полку, перша письмо згадка 1643 рік), на присадибній ділянці, в господарстві жителя села Я.І. Бердника було знайдено унікальну жіночу прикрасу, яку можна віднести до доби козаччини. Зараз вона експонується у відділі «Наш край доби козаччини» історичного музею Кам'янського державного історико-культурного заповідника Черкаської області [1, с. 53].

Ця прикраса представляє собою зв'язаний ланцюжок загальною довжиною 1320 мм, який складається із 722 кілець діаметром 10-12 мм спаяних між собою методом кольчужної зв'язки в три кільця і замкнених у коло діаметром 400 мм. Виготовлена прикраса із білого металу – найвірогідніше срібло, загальна вага 113 г. На цей ланцюжок методом кільця, через отвір прикріплені (збереглися) три срібні монети. Проте по місцю залишків дротяних кілець видно, що монет було більше, принаймі не менше шести (фото 1).

Монети, що збереглися представлені грошовими одиницями українського грошового ринку XVI-XVII ст. і належать до розмінних монет Речі Посполитої. Зокрема це коронний грош карбування Сигізмунда I Старого (1506-1548) з датою 1539 року, із знаком Спитка Тарновського підскарб'я коронного (1532-1549). Трояк (3 гроші) Сигізмунда III Вази (1587-1632) карбований у 1623 році із знаком Миколи Данилевича підскарб'я коронного (1616-1624) і трояк (3 гроші) цього ж короля карбований у м. Рига в

1619 році [4, с. 209-253].

Всі згадані монети досить доброго стану збереження, хоча і мають сліди незначної потертості. Це підтверджує той факт, що прикраса виготовлена не в пізніший час, ніж карбовані монети. По датуванню наймолодшої монети можна зробити припущення, що знайдена прикраса виготовлена десь на початку XVII ст., хоча це умовно, бо частина монет відсутня.

Загальний вид прикраси говорить про те, що окремі кільця ланцюжка деформовані, вірогідніше від пошкоджень сільськогосподарськими знаряддями. Сама ж прикраса є чудовим витвором майстра-ювеліра і представляє собою жіноче намисто, прикрашене срібними монетами, яке двічі обкручувалося навколо шиї. Можна припустити, що належало воно якійсь заможній козацькій пізньосередньовічного Жаботина, а потім було заховане як скарб.

У фондах Київського національного музею історії України зберігається скарб, який у 1915 р. подарував музею відомий меценат, археолог і любитель української старовини Бобринський О. О. У 1900 році в його маєтку біля села Старосілля під час оранки був знайдений скарб, який містив 140 срібних предметів і скляне намисто. Серед яких було аналогічне намисто знайдене в Жаботині тільки без монет [3, с. 6]. Ще одна цікава подробиця щодо цих скарбів полягає в тому, що речі з Старосілляського скарбу (намисто, перстень-печатка з монограмою, сережки) аналогічні тим, які були свого часу знайдені на території старої осади середньовічного Жаботина [2, с. 330-332]. Можна припустити, що виготовлені ці речі місцевими майстрами (майстром) на теренах тодішньої Чигиринщини і побутували в сер. – II пол. XVII ст. Проте обмеженість інформації у вивченні типології і хронології середньовічних українських ювелірних виробів та їх конкретне хронологічне датування залишається відкритим питанням щодо часу виготовлення таких прикрас. Однак це не зменшує наукової цінності даної знахідки для вивчення середньовічної історії України.

Список використаних джерел та літератури

1. Книга основних фондів Кам'янського державного історико-культурного заповідника. Інв.№5340.
2. Ляшко Ю. Ю. Козацькі зимівники в околицях Жаботина / Ю. Ю. Ляшко // «Заповідна Хортиця»: матер. 4 міжнар. наук.-практ. конф. «Історія Запорозького козацтва: в пам'ятках та музейній практиці». – Запоріжжя, 2010.
3. Попельницька О. Скарб, що знайдений двічі / О. Попельницька // Український музей. – 2004. – №2.
4. Рябцевич В. Н. О чем рассказывают монеты? / В. Н. Рябцевич. – Минск, 1969.

Фото 1